

Bruxelles, 13. lipnja 2016.
(OR. en)

9213/16

ECOFIN 456
UEM 203
SOC 320
EMPL 217
COMPET 290
ENV 336
EDUC 191
RECH 183
ENER 199
JAI 447

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Br. dok. Kom.:	9131/16 ECOFIN 422 UEM 172 SOC 286 EMPL 182 COMPET 259 ENV 303 EDUC 159 RECH 151 ENER 164 JAI 409 - COM(2016) 334 final
Predmet:	Preporuka za PREPORUKU VIJEĆA o Nacionalnom programu reformi Latvije za 2016. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Latvije za 2016.

Za delegacije se u prilogu nalazi navedeni Nacrt preporuke Vijeća, kako su ga izmijenili i usuglasili različiti odbori Vijeća na temelju prijedloga Komisije COM(2016) 334 završna verzija.

PREPORUKA VIJEĆA

od...

o Nacionalnom programu reformi Latvije za 2016. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Latvije za 2016.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika¹, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

¹ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

budući da:

- (1) Komisija je 26. studenoga 2015. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra 2016. za koordinaciju ekonomske politike. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 17. i 18. ožujka 2016. Komisija je 26. studenoga 2015. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća² donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu Latvija nije utvrđena kao jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja. Tu je Preporuku Europsko vijeće potvrdilo 18. i 19. veljače 2016., a Vijeće donijelo 8. ožujka 2016.³ Kao zemlja čija je valuta euro te s obzirom na visoku međusobnu povezanost gospodarstava u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Latvija bi trebala osigurati punu i pravodobnu provedbu te Preporuke.
- (2) Izvješće za Latviju za 2016. objavljeno je 26. veljače 2016. U njemu je ocijenjen napredak Latvije u provođenju preporuka za Latviju koje je Vijeće donijelo 14. srpnja 2015. te napredak Latvije u pogledu ostvarivanja nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020.
- (3) Latvija je 14. travnja 2016. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2016. te Program stabilnosti za 2016. Kako bi se u obzir uzela njihova povezanost, oba su programa istodobno ocijenjena.

² Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

³ SL C 96, 11.3.2016., str. 1.

- (4) Pri programiranju europskih strukturnih i investicijskih fondova za razdoblje 2014. – 2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno u članku 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća⁴, ako je pri provedbi relevantnih preporuka Vijeća potrebna potpora, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je dostavila dodatne pojedinosti o tome kako bi iskoristila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera koje povezuju učinkovitost europskih strukturnih i investicijskih fondova s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (5) Latvija u svojem Programu stabilnosti za 2016. traži privremeno odstupanje u iznosu od 0,5 % BDP-a od zatraženog kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja u 2017. kako bi se u obzir uzele važne strukturne reforme s pozitivnim učinkom na dugoročnu održivost javnih financija, posebno reforma zdravstvenog sektora utemeljena na strategiji zdravstva za razdoblje 2014. – 2020. Dodatni podaci o toj reformi sažeti su u Programu stabilnosti. Cilj je do 2020. povećati javno financiranje zdravstvenog sektora na 4 % BDP-a, u odnosu na 3 % BDP-a u 2015. Procjenjuje se da će puna provedba reforme do 2023. povećati zaposlenost za 0,6 %, a razinu BDP-a za 2,2 %, što će dugoročno imati pozitivan učinak na održivost javnih financija. Pozitivan učinak na rast i dugoročnu održivost javnih financija ocijenjen je kao uvjerljiv. Trenutačno se može ocijeniti da Latvija zadovoljava uvjete za traženo privremeno odstupanje u 2017., pod uvjetom da primjereno provede dogovorene reforme, što će se pratiti u okviru europskog semestra. No iznos dopuštenog privremenog odstupanja uvjetuje se poštovanjem minimalnog referentnog mjerila (odnosno strukturni deficit od 1,7 % BDP-a). Zbog toga proljetna prognoza Komisije za 2016. ukazuje na mogućnost dodatnog privremenog odstupanja od 0,1 % BDP-a u 2017.

⁴ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

- (6) Latvija je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. Vlada u svojem Programu stabilnosti za 2016. najavljuje postupno poboljšanje ukupnog salda, odnosno da će iznositi 0,5 % BDP-a u 2019. U planiranom kretanju prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja – strukturnog deficita od 1 % BDP-a – uzimaju se u obzir zatražena odstupanja koja se odnose na sustavne mirovinske reforme u 2017. i 2018. i važne strukturne reforme u zdravstvenom sektoru u razdoblju 2017. – 2019. Prema Programu stabilnosti očekuje se da će se udio državnog duga u BDP-u povećati na 40 % u 2016. te će se u 2018. smanjiti na 38 %. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske prognoze uvjerljiv je. Međutim, nisu dovoljno precizirane mjere potrebne za potporu planiranim ciljevima u pogledu deficita od 2017. nadalje. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2016. ukupna ocjena upućuje na određeni rizik od odstupanja u 2016. i, ne bude li promjene u politikama, i u 2016. i 2017. kad se uzmu zajedno u obzir. Na temelju ocjene Programa stabilnosti i uzimajući u obzir proljetnu prognozu Komisije za 2016. Vijeće smatra da se očekuje da će Latvija uglavnom biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu. No za osiguravanje usklađenosti u 2016. bit će potrebne dodatne mjere.
- (7) Ponuda radne snage ograničena je smanjenjem broja radno sposobnog stanovništva, a rast plaća premašuje produktivnost, što ugrožava troškovnu konkurentnost. Mjere povećanja zapošljivosti i poboljšanja ljudskog kapitala stoga su nužne za jačanje konkurentnosti.
- (8) Stopa rizika od siromaštva i socijalne isključenosti u Latviji među najvišima je u EU-u. U tijeku su pripreme za uvođenje minimalnog dohotka, ali provedba nije zajamčena, a opća primjena ograničena je zbog fiskalnih troškova. Usto, primjerenost naknada za socijalnu pomoć nije se poboljšala od 2009. što sprečava stvarno smanjenje siromaštva. Očekuje se da se reformom uvođenja minimalnog dohotka smanji trenutačna rascjepkanost socijalne pomoći i pruži poticaj zapošljavanju.
- (9) Opseg mjera aktivacije radne snage i dalje je nizak, osobito za dugotrajno nezaposlene. Zajedno s lošim zdravstvenim uslugama i nedovoljnim socijalnim uslugama, time se otežava učinkovito ponovno uključivanje na tržište rada. Povećanom uporabom mjera aktivacije potaknulo bi se zapošljavanje.

- (10) Zbog niskog udjela javnog financiranja u zdravstvu, inherentnih strukturnih slabosti, visokog udjela izravnog plaćanja građana i nedovoljne troškovne učinkovitosti, znatan dio stanovništva ne može zadovoljiti zdravstvene potrebe. Iako je dostupnost zdravstvene skrbi za hitne slučajeve prioritarna, financijska ograničenja otežavaju pružanje općih usluga.
- (11) Iako je Latvija ostvarila napredak u reformi visokog obrazovanja, osobito poticajima za nagrađivanje izvrsnosti i uspostavom neovisnog akreditacijskog sustava, nužno je poboljšanje strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, osobito reforma školskog kurikulumu i uspostava zakonodavnog okvira za učenje kroz rad kako bi im se povećala kvaliteta i ponuda. Socijalni partneri mogu odigrati važnu ulogu u pripremi programa naukovanja, kako je utvrđeno u Zakonu o strukovnom obrazovanju.
- (12) Ulaganja su otežana zbog poteškoća s inovacijama, nedostataka u poslovnom okružju i smanjivanja radne snage. Nedovoljni poticaji za inovacije i fragmentirana istraživačka baza otežavaju brz i djelotvoran prijelaz Latvije na aktivnosti s većom dodanom vrijednošću, temeljene na znanju. Slaba zaštita ulagača u primjeni stečajnog okvira, zajedno s neučinkovitim javnom upravom, dodatno koče ulaganje.
- (13) Vlada je poduzela mjere za smanjenje trenutačne rascjepkanosti javne istraživačke baze, poboljšanje njezine kvalitete i jačanje inovativnih kapaciteta poslovnog sektora. Unatoč napretku, i javna i poslovna ulaganja u istraživanje i inovacije i dalje su veoma niska u usporedbi s prosjekom EU-a. Nužno je nastaviti konsolidaciju istraživačke baze, zajedno s povećanjem broja istraživača i kvalitete istraživanja. Puna provedba reformi utemeljenih na Strategiji pametne specijalizacije i puno iskorištavanje svih postojećih instrumenata politika potaknuli bi privatna ulaganja u inovacije.
- (14) Stečajni okvir poduzetnici smatraju preprekom ulaganju, s obzirom na to da je stopa povrata imovine niska, a nadzor nad stečajnim upraviteljima slab.

- (15) Latvija je uvela nekoliko uspješnih inicijativa za poboljšanje učinkovitosti i kvalitete pravosuđa. No sustav sprečavanja sukoba interesa za javne službenike, iako sveobuhvatan, složen je i krut te daje prednost formalnom pridržavanju propisa u odnosu na meritum stvari u pojedinačnim slučajevima. Usto, Ured za borbu protiv korupcije i sprečavanje korupcije oslabljen je unutarnjim napetostima koje ga destabiliziraju i smanjuju povjerenje javnosti u njegov rad i spremnost da se bavi istaknutim slučajevima.
- (16) Opća neučinkovitost javne uprave, uglavnom posljedica relativno velike fluktuacije zaposlenika, odgode reforme javnih službi i loše upravljanje projektima ne potiču povoljno ulagačko okružno. Sustav plaća u javnom sektoru nije adekvatno povezan s odgovornošću.
- (17) Komisija je u okviru europskog semestra provela sveobuhvatnu analizu latvijske ekonomske politike i objavila je u Izvješću za Latviju za 2016. Ocijenila je i Program stabilnosti, Nacionalni program reformi te mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Latviji prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socijalno-ekonomsku politiku u Latviji, nego i njihovo poštovanje pravila i smjernica EU-a, a s obzirom na potrebu jačanja ukupnog gospodarskog upravljanja EU-om pružanjem doprinosa budućim nacionalnim odlukama s razine EU-a. Preporuke u okviru europskog semestra navedene su u preporukama od 1. do 3. u nastavku.
- (18) Uzimajući u obzir tu ocjenu Vijeće je ispitalo Program stabilnosti, a njegovo je mišljenje⁵ posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku.

⁵ U skladu s člankom 5. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

PREPORUČUJE da Latvija u 2016. i 2017. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Osigurati da odstupanje od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja u 2016. i 2017. bude ograničeno na odstupanje koje se odnosi na sustavne mirovinske reforme i važne strukturne reforme zdravstvenog sektora. Smanjiti porezni klin za osobe s niskim dohotkom preusmjerivanjem oporezivanja kojim se potiče rast na oporezivanje nekretnina i oporezivanje povezano sa zaštitom okoliša i te poboljšanjem porezne discipline.
2. Poboljšati primjerenost naknada za socijalnu pomoć i pojačati mjere potpore za primatelje pomoći u traženju i zadržavanju posla, uključujući povećanje opsega mjera aktivacije radne snage. Ubrzati reformu kurikuluma strukovnog obrazovanja, uspostaviti regulatorni okvir za učenje kroz rad uključivanjem socijalnih partnera te povećati njihovu ponudu. Poboljšati dostupnost, kvalitetu i isplativost sustava zdravstva.
3. Provesti konsolidaciju istraživačkih ustanova te pružiti poticaje privatnim ulaganjima u inovacije. Jačati sustav sprečavanja sukoba interesa i uspostaviti zajednički pravni okvir za sve javne službenike. Povećati odgovornost stečajnih upravitelja i javni nadzor nad njima.

Sastavljeno u Bruxellesu

*Za Vijeće
Predsjednik*
